

Jednoduché vyhledávání

—

Jednoduchý uživatel

Bc. Helena Selucká

???

„Vyhledávání bude tak jednoduché, že nebude potřeba děti informačně vzdělávat!“

Jak by to mohlo vypadat...

- <http://www.youtube.com/watch?v=rLPLsowWeeU>

Metodická podpora

- SDRUK IVU
 - Čtenářská gramotnost
 - Knihovna – zdroj informací
 - Informační zdroje
- ICSS
- Komise IVIG
- NAKLIV
- PARTSIP

Gramotnost

- čtenářská
- matematická
- přírodovědná
- mediální
- finanční
- funkční
- informační
- ...

Čtenářská gramotnost -PIRLS

- **„Čtenářská gramotnost** je pro výzkum PIRLS definována jako „schopnost rozumět formám psaného jazyka, které vyžaduje společnost a/nebo oceňují jednotlivci, a tyto formy používat. Mladí čtenáři mohou odvozovat význam z široké škály textů. Čtou, aby se učili, aby se zapojili do společenství čtenářů a pro zábavu.“

Čtenářská gramotnost - PISA

„V rámci výzkumu čtenářské gramotnosti budou žáci provádět široké spektrum úkolů s různými druhy textu, přičemž úkolem může být jak získávání informací z textu, tak prokázání hlubšího pochopení, interpretace textu a hodnocení jeho obsahu a podoby. Použité texty nebudou zahrnovat pouze prozaické pasáže, ale i různé typy dokumentů, jako jsou seznamy, formuláře, grafy a diagramy.“

Čtenářská gramotnost

■ PIRLS

...schopnost rozumět formám psaného jazyka, které vyžaduje společnost a/nebo oceňují jednotlivci, a tyto formy používat. Mladí čtenáři mohou odvozovat význam z široké škály textů. Čtou, aby se učili, aby se zapojili do společenství čtenářů, a pro zábavu.

■ PISA

..... schopnost porozumět psanému textu, přemýšlet o něm a používat jej k dosažení vlastních cílů, k rozvoji vlastních vědomostí a potenciálu a k aktivní účasti ve společnosti.

Gramotnost

- Čtení a psaní
- Jazyk
- Dovednosti
 - Čtenářské (porozumění textu, interpretace...)
 - Technologické (ovládá programy, instalace...)
 - Lidské (aplikuje do života, cítí, pomůže...)

PIRLS x PISA

- IEA
- Respondenti: 9-10 letí žáci (4. třída)
- Část mezinárodního výzkumu, doplňuje TIMSS (M-Př)
- 4letá periodičita
- Komplexnější pohled – shromáždění relevantních faktorů působení
- OECD
- Respondenti: 15letí žáci, studenti...
- Čtenářská gramotnost je jedním z modulů (ČG, MG, PřG)
- 3letá periodičita
- Důraz vždy na jeden modul v kontextu uplatnění respondentů ve společnosti

Výzkumy

- TIMSS 1995
- PIRLS 2001, 2006
- PISA 2000, 2003, 2006
- Jak čtou české děti

Progress in International Reading Literacy Study - PIRLS

- Mezinárodní asociace pro hodnocení výsledků vzdělávání (IEA)
- 1991 – RLS Reading Literacy Study
- 2001 – 2005 – 2009 – 2011
- Snaha zachytit trendy vývoje ČG
- Doplnuje mezinárodní výzkum TIMSS (Trends in International Mathematics and Science Study)
- Respondenti: 9-10letí žáci (4. třída), učitelé, ředitelé škol, rodiče
- 35 zemí (17 OECD, 18 nečlenské)
- Písemné testy (80 min.) + dotazníky

Programme for International Student Assessment - PISA

- Organizace pro ekonomickou spolupráci a rozvoj (OECD)
- 2000 – 2003 – 2006 – 2009 - 2012
- ČG, MG, PŘG
- Respondenti: 15ti letí žáci, studenti, ředitelé škol
- 1. Fáze (2000) – 32 zemí (28 OECD, 4 nečlenské)
- Písemné testy (120 min.) + dotazníky žákovské (20-30 min.), ředitelské (30 min.)

Aspekty LG ve výzkumech

- procesy porozumění (PIRLS) / postupy (PISA)
- Obsah
- Čtenářské záměry (PIRLS) / Situace (PISA)
 - Písemné testy (procesy, postupy, obsah)
 - Žákovské dotazníky (čtenářské chování, postoje)

Procesy porozumění (PIRLS) x Postupy (PISA)

- Získávání explicitně uvedených informací 26%
- **Vyvození přímých závěrů 28%**
- Interpretace, integrace myšlenek a informací 32%
- Zkoumání a vyhodnocování obsahu, jazyka a prvků textu 15%
- Získávání informací 30%
- Vytvoření interpretace 50%
- Posouzení textu (obsah, forma) 20%

Obsah (PIRLS, PISA)

Různé typy obsahů

Čtenářské záměry (PIRLS) / Situace (PISA)

- Čtení pro literární zkušenost 52%
- Čtení pro získávání informací 48%
- Osobní 28%
- Veřejné 28%
- Pracovní 16%
- Vzdělávací 28%

PISA x PIRLS

- Čeští žáci si vedli nejlépe v oblasti interpretace textu
- Nejhůře v oblasti posuzování textu
- Průměrně v oblasti získávání informací
- Lepší výsledek na škále získávání informací a vyvozování přímých závěrů

Nedostatky českých žáků v oblasti posuzování a hodnocení textu prokázaly oba výzkumy.

Škály pro prezentaci výsledků - PIRLS

1. Celková škála
2. Škála čtení pro literární účely
3. Škála čtení pro informační účely
4. Škála získávání informací a vyvozování přímých závěrů
5. Škála interpretace, integrace a hodnocení

Výsledky pro ČR - zajímavosti

- ČR skončila na 12. místě
- v obou sledovaných oblastech jsme si vedly stejně
- Dívky si vedly výrazně lépe než chlapci
- ČR je země s 5. nejmenším rozdílem mezi výsledky nejlepších a nejhorších žáků
- 93% žáků v ČR navštěvuje školy, které mají vlastní školní knihovnu... ale 13% ji nikdy nenavštěvuje

Působící faktory - vnější

- komunikační jazyk v rodině
- sociální postavení rodičů
- zaměstnání rodičů
- navštěvování knihovny, knihkupectví
- městské x venkovské školy
- dostupnost SŠ, VŠ
- dostupnost institucí
- městské, obecní, školní, třídní knihovny

Působící faktory - vnitřní

- obliba čtení – ČR nejnižší (45%, průměr 60%)
- čtení ve volném čase (naučná lit, časopisy x příběhy, romány)

Materiály pro výuku

ČR

- v 90% učebnice
- v 85% pracovní sešity
- ve 4% dětské knihy – hlavní materiál
- 90 % dětské knihy - doplňkový materiál
- 62 % dostává týdně domácí úkoly spojené se čtením

Mezinárodní průměr

- 85%
- 49%
- 48% Anglie
- 69%
- 82%

Způsoby výuky čtení (ČR x průměr)

- učebnice
 - materiály z jiných předmětů
 - dětské knihy
 - software
 - **internetové materiály**
 - **pracovní listy**
 - časopisy
- učebnice
 - pracovní listy
 - dětské knihy
 - materiály z jiných předmětů
 - časopisy
 - software
 - internetové materiály

Četnost využívání typů textů (ČR x průměr)

- hry
- pohádky
- delší knihy
- návody
- básně
- literatura faktu
- příběhy
- grafy
- příběhy
- delší knihy
- literatura faktu
- pohádky
- básně
- grafy
- návody
- hry

Četnost činností s textem po jeho přečtení (ČR x průměr)

- **povídání nad textem**
- **skupinová práce**
- kreslení
- hra
- otázky k textu
- test
- pracovní list (N)
- psaní (N)
- otázky k textu
- pracovní list
- povídání nad textem
- psaní
- kreslení
- test
- hra
- skupinová práce

Čtení a psaní

- Nejnižší obliba čtení u žáků ze všech zemí, které se účastnily výzkumu
- Romány, povídky X naučná, časopisy
- Čtení nahlas X čtení potichu
- Častější čtení dle vlastního výběru
- Jednotné materiály bez ohledu na úroveň

Lepších výsledků dosáhli

- Žáci, které čtení baví
- Žáci, kteří čtou denně
- Žáci, kteří čtou delší knihy
- Žáci, kterým rodiče četli v předškolním věku
- Žáci, kteří navštěvují knihkupectví a knihovny

Jazyk

- Pokud se daným jazykem mluví v rodině, žáci dosahují v testech lepších výsledků
- Anglicky mluvící země dosáhly velmi dobrých výsledků

Dovednosti

- Lepší výsledky v interpretaci než v posuzování a hodnocení textů
- Lepší výsledky na škále vysvětlování pomocí přírodních jevů (aplikace vědomostí), méně úspěšní na škále rozpoznávání přírodních otázek a výrazně horší na škále používání vědeckých důkazů (interpretace, dokazování)
- Malá míra seznámení s ekologickými problémy

Co by se mohlo změnit...

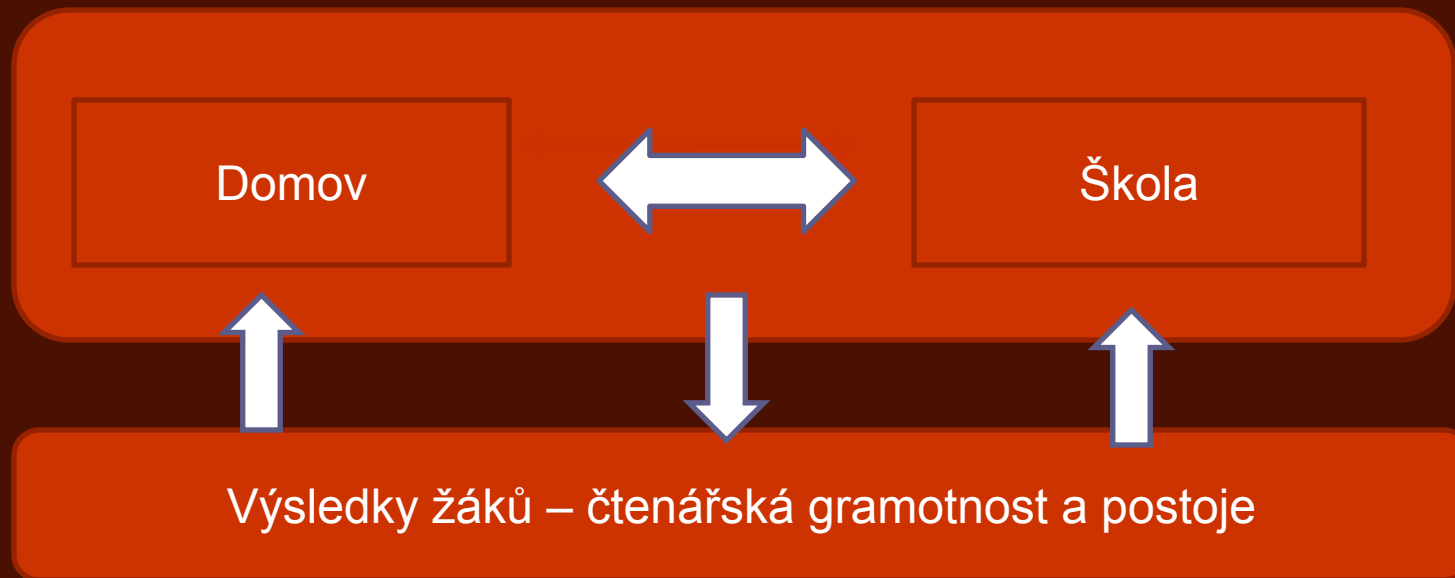
- Jedna z nejnižších návštěvností knihoven
- Žáci se málo setkávají s pracovními listy
- Při výuce čtení se příliš nepoužívá software ani materiály z internetu

Co se změnilo v českém školství?

- V testech se projevily nedostatky v základním učivu
- Výrazné rozdíly mezi žáky ZŠ a víceletých gymnázií
- V matematické a přírodovědné gramotnosti jsou čeští žáci nadprůměrní, naopak podprůměrní jsou ve čtenářské gramotnosti

Kontexty, v nichž se rozvíjí čtenářská gramotnost

Národní a místní kontext

Použitá literatura

- Kramplová – Potužníková: Jak (se) učí číst
- Kolektiv autorů: Co se změnilo v českém školství
- Palečková a kol.: Hlavní zjištění výzkumu PISA 2006
- Mezinárodní výzkum čtenářské gramotnosti PIRLS 2001: Koncepce hodnocení
- Kolektiv autorů: Učení pro život: Výsledky výzkumu OECD PISA 2003
- Palečková – Tomášek: Zpráva o výsledcích mezinárodního výzkumu TIMSS
- Straková a kol: Vědomosti a dovednosti pro život
- Výsledky českých žáků v mezinárodních výzkumech 1995 – 2000
- Vše dostupné: <http://www.uiv.cz>